

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за напрямом підготовки 6.030508

"Фінанси і кредит"

галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво"

на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»

ЗАТВЕРДЖЕНО

С

на засіданні кафедри фінансової діяльності
суб'єктів господарювання і державних установ
протокол № 1 від «20» січня 2015 р.

на засіданні кафедри фінансів
протокол № 8 від «26» січня 2015 р

Чернігів 2015

Зміст	
Вступ	2
МОДУЛЬ 1. Фінанси	3
1.1. Предмет фінансової науки	3
1.2. Фінансова політика і фінансовий механізм	3
МОДУЛЬ 2. Страхування	4
2.1. Страхування: сутність і функції	5
2.2. Страховий ринок	5
МОДУЛЬ 3. Податкова система	6
3.1. Податки	6
3.2. Податкова система	6
МОДУЛЬ 4. Бюджетна система	7
4.1. Бюджет. Бюджетна система України	7
4.2. Доходи та видатки Державного бюджету України	7
Структура екзаменаційного білету	11
Критерії оцінювання вступного фахового випробування	11

ВСТУП

Програма випробувань розроблена з урахуванням вимог навчального плану галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит", спрямована на перевірку рівня знань та вмінь, необхідних абітурієнтам для опанування ними програм бакалавра за відповідною спеціальністю та проходження конкурсу.

Завданням вступного іспиту є: оцінка теоретичної підготовки абітурієнтів з дисциплін фундаментального циклу та професійно-орієнтованої фахової підготовки молодшого спеціаліста; виявлення рівня та глибини практичних умінь та навичок; визначення здатності до застосування набутих знань, умінь і навичок під час застосування практичних ситуацій.

Фахові випробування для вступу на освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» за напрямом "Фінанси і кредит" на базі навчальних планів освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» включає такі дисципліни

1. Фінанси
2. Податкова система
3. Страхування
4. Бюджетна система

Метою вступного іспиту на ОКР «бакалавр» з напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" є формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеного напряму підготовки шляхом оцінки знань та навичок абітурієнтів за напрямами професійно-орієнтованої діяльності бакалавра.

Вимоги до здібностей та рівня підготовленості абітурієнтів. Успішне засвоєння навчальної програми ОКР «бакалавр» з напряму підготовки "Фінанси і кредит" потребує від абітурієнта здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі соціально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін.

Зміст програми вступних іспитів. Програма вступного іспиту на ОКР «бакалавр» з напряму підготовки "Фінанси і кредит" має інтегрований характер і включає питання чотирьох модулів:

Модуль 1. Фінанси

Модуль 2. Страхування

Модуль 3. Податкова система

Модуль 4. Бюджетна система

Порядок проведення вступного іспиту визначається «Правилами прийому до Чернігівського національного технологічного університету у 2015 році».

Формою проведення вступного іспиту на ОКР «бакалавр» з напряму підготовки "Фінанси і кредит" є письмовий екзамен.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ПО МОДУЛЯХ

МОДУЛЬ 1. Фінанси

1.1. Предмет фінансової науки

Фінанси як специфічна форма суспільних відносин.

Міждисциплінарний характер фінансової науки.

Економічні передумови та історичний аспект виникнення і розвитку фінансів.

Фінанси як об'єктивна економічна категорія. Межі фінансових відносин.

Функції фінансів. Сутність та значення розподільчої функції фінансів.

Валовий внутрішній продукт як основний об'єкт розподільчих відносин. Первинний розподіл та перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту.

Значення розподільчої функції фінансів для здійснення економічної політики держави.

Сутність та значення контрольної функції фінансів. Організація контролю за розподілом валового внутрішнього продукту та використання відповідних фондів. Фінансова інформація як інструмент реалізації контрольної функції фінансів.

Роль фінансів у суспільному відтворенні. Вплив фінансів на процеси суспільного розвитку. Використання фінансових важелів у державному регулюванні економіки.

Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

1.2. Фінансова політика і фінансовий механізм

Економічна сутність фінансової політики. Складові частини фінансової політики. Зміст, мета і завдання фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика.

Основні завдання фінансової політики в Україні: стратегічні і тактичні, їх взаємозв'язок у часі і просторі. Пріоритети у внутрішній та зовнішній фінансовій політиці України.

Особливості і завдання фінансової політики суб'єктів господарювання: досягнення максимальної прибутковості, диверсифікація ризиків і зростання капіталу, підвищення капіталізації. Вплив фінансової політики держави на фінансову діяльність і фінансовий стан суб'єктів господарювання.

Фінансовий механізм. Структура фінансового механізму. Сфера і ланки фінансового механізму. Елементи фінансового механізму: фінансові методи, важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України // www.rada.gov.ua

2. Бюджетний кодекс України // www.rada.gov.ua
3. Указ Президента України "Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України" // www.rada.gov.ua
4. Бедь В.В. Фінанси Навч. метод. Посібник. –К: МАУП,2004. -168 с .
5. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС, 2003. – 350 с.
6. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. – К.: ЦУЛ, 2004. - 608 с.
7. Владимиров К.М. та ін. Місцеві фінанси: Навч. посібник.- Херсон: Олді-плюс, 2006. – 351 с.
8. Карпінський Б.А., Герасименко Фінансова система: Навчальний посібник.- К.: Центр навч. літер., 2003.- 184с.
9. Фінанси: Навчальний посібник /В.С.Загорський, О.Д. Вовчак, І.Г. Благун, І.Р. Чуй. – К.: Знання, 2006. – 247 с.
- 10.Фінанси: Підручник/ С.І. Юрій, В.М. Федосов. – К.: Знання, 2008. – 611

МОДУЛЬ 2. Страхування

2.1. Страхування: сутність і функції

Об'єктивна необхідність страхового захисту і його роль у забезпеченні суспільного відтворення. Форми організації фондів страхового захисту.

Страхування як фінансова категорія, її економічний зміст та функції. Загальні та конкретні принципи страхування.

Основні поняття страхування: страховик, страхувальник, застрахована особа, об'єкт страхування, страховий ризик, страховий випадок, страхова премія, страхове відшкодування, договір страхування, франшиза.

Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування, страхування підприємницьких ризиків.

Форми страхування: обов'язкове і добровільне. Види обов'язкового та добровільного страхування.

2.2. Страховий ринок

Економічна сутність і функції страхового ринку. Об'єктивні умови функціонування страхового ринку, закони його розвитку: вартості, попиту й пропозиції, конкуренції.

Організаційна структура страхового ринку. Об'єкти страхового ринку. Асортимент страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Продавці та покупці страхових послуг. Страхові посередники, їх функції та роль на страховому ринку.

Страховий ринок України та проблеми його розвитку. Фактори, що визначають особливості розвитку страхового ринку України на сучасному етапі. Перспективи розвитку страхового ринку України.

Державне регулювання страхової діяльності. Страховий нагляд, його призначення і організація.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про страхування” від 04.10.2001 р. №2745-III (зі змінами і доповненнями) // Офіційний вісник України. - 2001. - № 45 - С.1-29.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2006.
3. Васильєва К.Ю. Роль страхування в убезпеченні економічних ризиків підприємництва / К.Ю. Васильєва // Економіка та держава. - 2012.- №4. – С. 64-66.
4. Гаманкова О. Страхувий ринок України в глобальному страховому просторі / О. Гаманкова // Страхова справа. - 2012. - № 2. – С. 8-12.
5. Говорушко Т.А.Страхові послуги: [навчальний посібник] / Т.А.Говорушко. – [вид.2-ге, перер. та доп.]. - К.: ЦУЛ, 2008. - 343с.
6. Добіжа Н.В. Сучасні тенденції удосконалення та розвитку страхового ринку / Добіжа Н.В., Корчевна К.Ю. // Інвестиції: практика та досвід. - 2013. - № 2. – С. 92-93.
7. / С.А. Пилипенко // Юридична наука.- 2012. - №2.- С.20-26.
8. Страхування: [навчальний посібник]; за ред. В.Д. Базилевича. – [вид.2-ге, переробл. і доп.]. - К.: Знання, 2011.- 607с.
9. Тищенко Д. Необхідність вдосконалення системи державного регулювання страхування в Україні / Д. Тищенко // Ринок цінних паперів. - 2012.- № 9.- С. 95-100.

Модуль 3. Податкова система

3.1. Податки

Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення. Історична ретроспектива розвитку податків.

Податки-вихідна категорія державних фінансів. Характерні ознаки податків як обов'язкових платежів.

Податки як елемент перерозподілу валового національного продукту. Податкова система: поняття і основи побудови. Принципи оподаткування. Основні категорії податкової системи.

Функції податків. Елементи податку. Види податкових ставок. Проста і ступінчата шкала прогресивного оподаткування.

Класифікація податків і зборів. Прямі і непрямі податки, їх склад і особливості. Пропорційні, прогресивні та регресивні податки. Загальнодержавні та місцеві податки, порядок їх встановлення в Україні.

3.2. Податкова система

Сучасна податкова система України. Податковий кодекс: сутність і структура.

Основні види податків і зборів та їх законодавче регулювання.

Податок на додану вартість та акцизний податок, їх особливості, платники, об'єкти оподаткування та механізм обчислення. Місце непрямих податків у складі ціни продукції (робіт, послуг).

Місцеві податки і збори: структура і призначення. Особливості нарахування.

Ухилення від сплати податків і відповідальність платників за порушення податкового законодавства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України // www.rada.gov.ua
2. Бюджетний кодекс України // www.rada.gov.ua
3. Податковий кодекс України// www.rada.gov.ua
4. Закон України "Про державну податкову службу в Україні" // www.rada.gov.ua
5. Ватуля І.Д. та інші Податки, збори, платежі: Навчальний посібник /І.Д.Ватуля, М.І.Ватуля, Л.В.Рибалко.- К.: ЦУЛ, 2006.- 348с.
6. Довгалюк В.І.,Ярмоленко Ю.Ю. Податкова система: Навчальний посібник.- К.: ЦУЛ, 2007.- 315с.
7. Крисоватий А.І., Десятнюк О.М. Податкова система: Навчальний посібник.- Тернополь: Карт-бланш, 2006.- 331с.

Модуль 4. Бюджетна система

4.1. Бюджет. Бюджетна система України

Місце бюджету у фінансовій системі країни. Бюджет як економічна категорія і основний фінансовий план держави.

Функції бюджету. Практичний вияв та значення головних функцій бюджету. Взаємозв'язок бюджету і соціально-економічних процесів у країні.

Бюджетна політика і її основні напрямки. Формування основних напрямків бюджетної політики в Україні. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика..

Поняття бюджетної системи держави. Принципи побудови бюджетної системи України. Склад бюджетної системи України. Державний і місцеві бюджети.

Сутність та значення формування зведеного бюджету держави. Види місцевих бюджетів. Республіканський бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування.

4.2. Доходи та видатки Державного бюджету України

Доходи та витрати бюджету у системі державних доходів і витрат. Сутність доходів і витрат бюджету як економічних категорій.

ВВП як основа дохідної бази бюджету. Видатки та витрати бюджету. Фактори, які впливають на зміст і структуру витрат бюджету. Розподіл доходів і видатків бюджету між бюджетами різних рівнів.

Класифікація доходів бюджету за джерелами утворення, умовами формування, методом залучення коштів.

Склад і структура видатків Державного бюджету України. Видатки загального і спеціального фонду бюджету. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України та їх структура.

Дефіцит і профіцит бюджету. Проблеми дефіциту Державного бюджету в Україні. Об'єктивні і суб'єктивні фактори виникнення дефіциту бюджету.

Державний борг і його структура. Джерела погашення державного боргу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України // www.rada.gov.ua
2. Податковий кодекс України// www.rada.gov.ua
3. Закон України "Про Державний бюджет України на поточний рік"// www.rada.gov.ua
4. Бабич Л.М. Особливості формування сучасної бюджетної політики в Україні Л.М. Бабич // Актуальні проблеми економіки. - 2013. - № 1.- С. 133-141.
5. Вагнер В.В. Фінанси: Навч. посібник – К.: ЦУЛ, 2009 – 432 с..
6. Латковська Т. Бюджетне законодавство: сучасний стан та перспективи розвитку / Т. Латковська// Право України. - 2013.- № 1-2.- С. 57-64.
7. Фінанси: Підручник / С.І. Юрій, В.М. Федосов. - К.: Знання, 2008. – 611с.

Структура екзаменаційного білету

Завдання для вступного фахового випробування для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за галуззю знань підготовки 0305 "Економіка та підприємництво" на пряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" включає

- номер білету;
- 20 тестових завдання з дисциплін «Фінанси», «Податкова система», «Страховання», «Бюджетна система» (по 5 балів кожне);
- шкала оцінювання за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінювання вступного фахового випробування

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями:

Завдання	Бали
Тестові завдання з дисципліни «Фінанси»	по 5 балів кожне
Тестові завдання з дисципліни «Податкова система»	по 5 балів кожне
Тестові завдання з дисципліни «Страховання»	по 5 балів кожне
Тестові завдання з дисципліни «Бюджетна система»	по 5 балів кожне
Максимальна кількість балів 100	

Виконання абітурієнтами екзаменаційного завдання повинно носити *виключно* самостійний характер: за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок абітурієнт знімається з іспиту та одержує 0 балів.

Оцінювання знань **абітурієнтів**, що складають іспит, здійснюється за 100 бальною шкалою. Бали переводяться в 4-х бальну (національну) шкалу у такому порядку:

<i>Оцінка за 100 - бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>
81-100	5 /відмінно/
60-80	4 /добре/
24-59	3 /задовільно
0-23	2 /незадовільно/

Результати екзамену фіксуються в екзаменаційній відомості.